

5. Informatsiia shchodo finansovoi zabezpechenosti ahrarnoho sektoru za 2017 rik [Information on the financial security of the agrarian sector for 2017] [Electronic resource]. – Access mode: <https://carpathia.gov.ua/storinka/informaciya-shchodo-finansovoyi-zabezpechenosti-ahrarnogo-sektoru-za-2017-rik> [Accessed 19 april 2018]

6. Holovne upravlinnia statystyky u Zakarpatskii oblasti. Kapitalni investytsii za vydamy aktyviv [The main department of statistics in the Transcarpathian region. Capital investment by type of assets] [Electronic resource]. – Access mode: http://www.uz.ukrstat.gov.ua/statinfo/invest/2017/cap_invest_2010-2016.pdf [accessed 19 april 2018]

7. Ministerstvo ahranoi polityky Ukrainy. Monitorynh stanu APK [Ministry of Agrarian Policy of Ukraine. Monitoring of the state of agrarian and industrial complex] [Electronic resource]. – Access mode: http://minagro.gov.ua/monitoring?tid_hierachy=1210 [Accessed 19 april 2018]

8. Demyan Y. Yu. (2017), Ahrarna sfera Zakarpattia: investytsiine zabezpechennia staloho rozvytku: monohrafiia [Agrarian sphere of Transcarpathia: investment support of sustainable development: monograph], Mukachevo RVV MSU, 202 p.

УДК 005:001.895

ОЦІНКА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Зозуляк М. М.

EVALUATION OF INNOVATIVE ACTIVITY OF THE ENTERPRISE

Zozuliak Marta

Основною формою реалізації досягнень науково - технічного прогресу та прискорення відтворювальних процесів є інновації. В сучасних умовах розвитку та функціонування підприємств головним ресурсом є знання та інформаційно - інтелектуальні технології, що допомагають вирішувати проблему обмеженості природних ресурсів. Тому оцінка інноваційної політики підприємства посідає провідне місце в характеристиці його діяльності, визначенні показників ефективності роботи підприємства та розробці механізмів стимулювання інноваційної активності підприємства.

Мета статті – здійснити оцінку інноваційної діяльності промислових підприємств за допомогою системи відповідних показників на прикладі інноваційної активності Закарпатської області.

Аналіз наукових досліджень та статистичної інформації щодо інноваційної діяльності свідчить, що дослідження проводяться переважно у сфері промисловості та великого підприємництва. Поясненням такої тенденції є домінуюча роль великих промислових підприємств у впровадженні інновацій за рахунок багатьох факторів, зокрема: більшого рівня матеріальних, організаційних, технічних та фінансових ресурсів; наявність та можливість використання великих потужностей; а також підтримка з боку держави.

У статті розглянуто сутність інноваційної діяльності промислового підприємства. Досліджено поняття інноваційної продукції. Визначено підходи до аналізу інноваційної діяльності підприємства та наведено систему показників для аналізу інноваційної діяльності. Здійснено огляд інноваційної активності підприємств Закарпатської області.

Ключові слова: *інновації, інноваційна діяльність, інноваційна продукція, аналіз інноваційної активності.*

The basic form of the realization of scientific, technological progress and accelerate reproduction processes is innovation. In modern conditions of development and functioning of

enterprises the main resource is the knowledge and information. In addition, the intellectual technologies that help to solve the problem of limited natural resources. Therefore, evaluation of innovative enterprise policy plays a leading role in the characterization of its activities, determining performance of the company and the development of mechanisms to encourage innovative activity of the enterprise.

The purpose of the article is to evaluate innovation activity of industrial enterprises by means of a system of corresponding indicators on the example of innovative activity in Transcarpathian region.

Analysis of the scientific research and statistical information on innovation activity shows that research is conducted mainly in the field of industry and large business. An explanation of this tendency is the dominant role of large industrial enterprises in the implementation of innovations at the expense of many factors, in particular: a greater level of material, organizational, technical and financial resources; availability and opportunity of using large capacities; as well as state support.

In the article is considered the essence of innovation activity of the industrial enterprise. The concept of innovative products is explored. The approaches to the analysis of innovation activity of the enterprise are determined and the system of indicators for the analysis of innovation activity is given. An overview of innovative activity of the enterprises of Transcarpathian region is carried out.

Keywords: *innovations, innovation activity, innovative products, analysis of innovation activity.*

Основною формою реалізації досягнень науково–технічного прогресу та прискорення відтворювальних процесів є інновації. В сучасних умовах розвитку та функціонування підприємств головним ресурсом є знання та інформаційно-інтелектуальні технології, що допомагають вирішувати проблему обмеженості природних ресурсів. Тому оцінка інноваційної політики підприємства посідає провідне місце в характеристиці його діяльності, визначенні показників ефективності роботи підприємства та розробці механізмів стимулювання інноваційної активності підприємства.

Сучасна економічна наукова думка налічує чимало науковців, які досліджували різні аспекти інноваційної діяльності, зокрема праці К. Балдіна, Н. Буняк, В. Вітлинського, С. Воробйова, Т. Головач, Л. Донець, І. Івченко, С. Ілляшенка, Н. Шпанковської, А. Савчук, В. Черкасова, Л. Шостак. Чималий вклад у розвиток теорії інновацій здійснили Ю. Бажал, В. Бридун, А. Гальчинський, Н. Гончарова, В. Гусєв, Б. Данилишин, С. Кіреєв, В. Онищенко, В. Семиноженко, а також такі зарубіжні дослідники, як Р. Акофф, Л. Водачек та О. Водачкова, П. Друкер, Р. Фостер, Й. Шумпетер. У своїх наукових дослідженнях вони аналізують теоретичні основи інноваційної складової бізнесу, ресурси для здійснення інноваційної діяльності, чинники інноваційного розвитку, сучасні тенденції розвитку світового ринку інновацій, розглядають питання державного регулювання інноваційно-інвестиційної діяльності тощо. Але в загальній проблематиці впровадження моделі інноваційного розвитку підприємництва залишається актуальною розробка системи взаємопов'язаних показників аналізу інноваційної діяльності підприємства, а також вивчення головних чинників стимулювання інноваційно-інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання, що й зумовлює актуальність та вибір напрямку дослідження.

Мета статті – здійснити оцінку інноваційної діяльності промислових підприємств за допомогою системи відповідних показників на прикладі інноваційної активності Закарпатської області. Для досягнення поставленої мети було визначено ряд завдань, зокрема: розглянути сутність інноваційної діяльності промислового підприємства; дослідити поняття інноваційної продукції; визначити підходи до аналізу інноваційної діяльності підприємства; розглянути систему показників для аналізу інноваційної діяльності; здійснити огляд інноваційної активності підприємств Закарпатської області.

В сучасній науковій думці інноваційно активними вважаються такі підприємства, які займаються інноваційною діяльністю, під якою розуміють усі наукові, технологічні, організаційні, фінансові та комерційні дії, що реально приводять до здійснення інновацій або задумані з цією метою [1;2]. Під упровадженням інновацій розуміють введення у вжиток нового або значно вдосконаленого продукту (товару, послуги) або процесу, нового методу маркетингу чи нового організаційного методу в діяльності підприємства, організації робочих місць або зовнішніх зв'язків [3]. У свою чергу, інноваційна продукція – це продукція, яка є новою або значно вдосконаленою в частині її властивостей або способів використання [4]. Новими продуктами вважають товари та послуги, що суттєво відрізняються своїми характеристиками або призначенням від продуктів, що виготовлялися підприємством раніше. Значні покращення можуть бути здійснені за рахунок змін у матеріалах, компонентах та інших характеристиках виробів, що покращують їхні властивості. Сюди включають значні вдосконалення в технічних характеристиках, компонентах і матеріалах, у вбудованому програмному забезпеченні та інших функціональних характеристиках [4].

Інноваційна діяльність підприємства розглядається на двох рівнях: на макрорівні та мікрорівні [3;5]. На макрорівні до сфери компетенції держави щодо регулювання інноваційної активності належить розробка та реалізація державної інноваційної політики як цілісної багаторівневої системи заходів щодо формування, збереження та поширення нових знань і технологій, розвитку та активізації інноваційного потенціалу. На мікрорівні роль підприємства полягає у розробці та впровадженні нових креативних технологій на основі власних наукових досліджень і в освоєнні інновацій, які пропонує ринок [3;5].

Наукові підходи до аналізу інноваційної діяльності підприємства багато в чому співпадають з оцінкою інвестиційної діяльності, проте, на думку вітчизняних науковців [5], мають певні відмінності, а саме: крім вирішення загальноновизнаних аналітичних завдань, в аналізі інноваційної діяльності необхідно також здійснити оцінку інноваційної активності підприємства, що характеризується збільшенням частки інноваційної продукції, збільшенням частки залучених позикових коштів у інноваційні процеси. Перехід до інноваційного соціально-орієнтованого типу розвитку підприємства посилює вимоги до якості управлінських рішень щодо обґрунтування інноваційних стратегій розвитку. Для аналізу інноваційної діяльності підприємства використовується система взаємопов'язаних показників, яка представлена у таблиці 1 [5].

Таблиця 1

Система показників інноваційної діяльності підприємства

№ п/п	Показники	Призначення показників
1	Обсяг інвестицій на інновації, кількість новітніх технологій виробництва, кількість нових видів продукції, обсяг виробництва інноваційної продукції в натуральному та вартісному вираженні, обсяг наукоємної продукції в натуральному та вартісному вимірюванні, обсяг експорту інноваційної та високотехнологічної наукоємної продукції в натуральних та вартісних величинах.	Надання кількісної та вартісної характеристики інноваційної діяльності.
2	Частка новітніх технологій в загальній їхній кількості, частка інноваційних видів продукції в загальному її обсязі, частка складної наукоємної продукції в загальному обсязі виробництва, показники якості конкретної продукції, частка інноваційної продукції в ємності ринку.	Надання якісної характеристики інноваційної діяльності.
3	Приріст фінансового результату, термін окупності інновацій, середня тривалість інноваційного процесу, частка робітників, у яких покращені умови праці.	Оцінка ефективності інноваційної діяльності.

Аналіз наукових досліджень та статистичної інформації щодо інноваційної діяльності свідчить, що дослідження проводяться переважно у сфері промисловості та великого

підприємництва. Поясненням такої тенденції є домінуюча роль великих промислових підприємств у впровадженні інновацій за рахунок багатьох факторів, зокрема: більшого рівня матеріальних, організаційних, технічних та фінансових ресурсів; наявність та можливість використання великих потужностей; а також підтримка з боку держави.

Так, зокрема, за даними Державної служби статистики України, кількість інноваційно активних промислових підприємств у Закарпатській області у 2013 році становила 6,9% , у 2014 році – 6,0%, у 2015 році – 10,1% від загальної кількості промислових підприємств. При цьому найбільше таких підприємств зафіксовано саме у переробній промисловості (виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів) – в середньому 8,0 – 11,5 % [6]. Другу позицію займають текстильне виробництво, виробництво одягу, шкіри та виробів зі шкіри, машинобудування, виробництво автотранспортних засобів – від 8,9 % до 25,0 % відповідно [6]. Як свідчать дослідження, загальна тенденція інноваційної активності підприємств області має спадний характер. Так, кількість промислових підприємств, що впроваджували інновації, за останні роки знизилася майже у два рази (показники, представлені у таблиці 2, наведені за даними Державної служби статистики України) [6].

Таблиця 2

Кількість промислових підприємств, які впроваджували інновації

Показники	2010 рік		2013 рік		2014 рік		2015 рік	
	усього	у % до загальної кількості	усього	у % до загальної кількості	усього	у % до загальної кількості	усього	у % до загальної кількості
Усього:	23	-	12	-	12	-	11	-
в т.ч.:								
впроваджували нові технологічні процеси,	7	30,4	5	41,7	4	33	7	63,6
в т.ч. маловідходні, ресурсозберігаючі;	1	4,3	2	16,7	1	8,3	2	18,2
впроваджували види продукції,	14	60,9	6	50,0	5	42	6	54,5
з них нові види машин, устаткування,								
прилади, апарати	1	4,3	3	25,0	-	-	1	9,1
Реалізували інноваційну продукцію	21	-	11	-	11	-	8	-

Отже, за результатами даного дослідження було сформовано певні висновки. Існуюча методика оцінки інноваційної діяльності підприємства дозволяє використовувати різні кількісні параметри інноваційної складової технологічних процесів під час управління виробничою діяльністю підприємств промисловості, а також приймати більш обґрунтовані управлінські рішення у цій сфері. Кожному суб'єкту господарювання необхідно знати теоретичні основи, закономірності процесу формування, структуру, джерела зростання, методи оцінки й напрями ефективного використання інноваційного потенціалу. На перспективу врахування інноваційного чинника повинно бути однією з провідних умов подальшого розвитку не тільки великих, але й середніх та дрібних суб'єктів господарювання. Сьогодні існує чимало факторів, які перешкоджають якісному розвитку таких підприємств. Проте даний підхід зорієнтований на забезпечення ефективності господарської діяльності промислових підприємств та підвищення їх інноваційної активності, що важливо для досягнення стратегічних цілей підприємства.

Список використаних джерел

1. Економіка й організація інноваційної діяльності: навчальний посібник / І. Циглик, С. Кропельницька, О. Мозіль, І. Ткачук. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 309 с.
2. Йохна М.А. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посібник / М.А. Йохна, В.В. Стадник. – К. : Академія, 2005. – 400 с.
3. Ілляшенко С.М. Управління інноваційним розвитком: проблеми, концепції, методи: навчальний посібник / С.М. Ілляшенко. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2003. – 278 с.
4. Чухрай Н. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві:[підручник] / Н.Чухрай, Р. Патора. – К. : Кондор, 2006. – 398 с.
5. Шпанковська Н.Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посіб. / Н.Г. Шпанковська, Г.О. Король, К.Ф. Ковальчук; за ред. К.Ф. Ковальчука. – К.: ЦУЛ, 2012. – 328с.
6. Статистичний щорічник Закарпаття за 2016 рік // Державна служба статистики України. – Головне управління статистики у Закарпатській області. // за ред. Гриник Г.Д. – Ужгород, 2017. – 479с.
7. Василенко В.О. Інноваційний менеджмент : навчальний посібник/ О.В. Василенко, В.Г. Шматько. – К. : ЦУЛ, Фенікс, 2003. – 440 с.
8. Гринько Т. Щодо інноваційного потенціалу як складової інноваційної активності підприємств / Т. Гринько // Економіст. – 2010. – № 2. – С. 56-58.
9. Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності. – Закон України від 5.12.2012 № 3715-17 [Ел. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>.
10. Савчук А.В. Теоретический основы анализа инновационных процессов в промышленности : монография / А.В. Савчук. – НАН Украины. Ин-т экономики промышленности. – Донецк, 2003. – 448 с.

References

1. Tsiglyk I., Kropelnitska S., Mozil O., Tkachuk I. (2004), *Ekonomika y orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti: navchalnyi posibnyk* [Economy and organization of innovation activity: tutorial], K. : Center of educational literature, 309 p.
2. Yohna M.A., Stadnyk V.V. (2005), *Ekonomika i orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti : navch. posibnyk* [Economy and organization of innovation activity : tutorial], K.: Academy, 400p.
3. Ilyashenko S.M. (2003), *Upravlinnia innovatsiinym rozvytkom: problemy, kontseptsii, metody: navchalnyi posibnyk* [Management of innovative development: problems, concepts, methods: tutorial], Sumy: VTD «University Book», 278 p.
4. Chukhrai N., Patora R. (2006), *Tovarna innovatsiina polityka: upravlinnia innovatsiiamy na pidpriemstvi:pidruchnyk* [Commodity innovation policy: innovation management at the enterprise: textbook], K. : Condor, 398 p.
5. Shpakovska N.G., Korol G.O., Kovalchuk K.F. (2012), *Analiz hospodarskoi diialnosti: teoriia, metodyka, rozbir konkretnykh sytuatsii: navch. posib* [Analysis of economic activity: theory, methodology, analysis of specific situations: tutorial] edited by K.F. Kovalchuk, K. : ZUL, 328p.
6. *Statystychnyi shchorichnyk Zakarpattia za 2016 rik* [Statistical Yearbook of Zakarpattia for 2016](2017) /. *State Statistics Service of Ukraine. – The Main Department of Statistics in the Transcarpathian Region*; edited by Grinik G.D., Uzhhorod, 479p.
7. Vasilenko V.O., Shmatko V.G. (2003), *Innovatsiinyi menedzhment : navchalnyi posibnyk* [Innovation management: tutorial], K. : ZUL, Phoenix, 440 p.
8. Grinko T. (2010), *Shchodo innovatsiinoho potentsialu yak skladovoi innovatsiinoi aktyvnosti pidpriemstv* [As to the innovative potential as a component of innovation activity of enterprises], *Economist*, № 2. pp. 56-58.

9. Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti [About priority directions of innovation activity], *Law of Ukraine dated 5.12.2012 № 3715-17* [Electronic resource]. – Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3715-17>. [Accessed: 30 april 2018]

10. Savchuk A.V. (2003), *Teoretycheskyi osnovy analiza ynnovatsyonnykh protsessov v promishlennosti : monohrafiya* [Theoretical bases of the analysis of innovative processes in the industry: monograph], National Academy of Sciences of Ukraine. Institute of Industrial Economics, Donetsk, 448 p.

УДК 658.8:005.936.3

СУТНІСТЬ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ

Королович О.О.

THE ESSENCE OF MARKETING ACTIVITIES AND IMPROVING ITS EFFICIENCY

Korolovych Oksana

В даній статті розкрито сутність збутової політики. Розкрито актуальність однієї з економічних проблем, а саме удосконалення ефективності збутової політики на торговельних підприємствах. Розглянуто основні поняття та теоретичні положення щодо результативності збутової діяльності торговельного підприємства, елементи стратегії збуту та виділені основні поняття. Проаналізовано основні функції збуту та сформульовано сучасні засоби стимулювання збуту, наводиться їх коротка характеристика. Розроблені рекомендації щодо покращення роботи системи збуту на торговельному підприємстві, основним видом діяльності якого є роздрібна торгівля.

Ключові слова: збут, стимулювання, збутова політика, торговельне підприємство, ефективність, організація.

This article describes the essence of marketing policy, which serves to determine the best ways and means to ensure the maximum efficiency of the product implementation process, in order to make a reasonable choice of organizational forms and methods of marketing activities that are oriented towards achieving the set final results. It is found that due to the right choice of sales policy and optimized marketing processes, you can fight for an increase in market share and competitive advantages in the form of reducing sales costs. Reveals the relevance of one of the economic problems, such as improving the efficiency of marketing policy on commercial enterprises. The basic concepts and theoretical positions regarding the effectiveness of sales activities of the trading company, elements of the strategy of sales were considered, as well as distinguished novel concepts. The basic functions of sales are analyzed and modern means of stimulation of sales are formulated, their short characteristic is given. Recommendations for improving the work of the sales system in a trading company, the main activity of which is retail trade, indicates the need to create a sales service at each trading company.

Keywords: sales, promotion, sales policy, commercial enterprise, efficiency, organization.

В сучасному світі питання збутової діяльності є надзвичайно актуальним для всіх підприємств та відіграє значну роль в системі виробничих відносин суспільства. Головним завданням у діяльності будь-якого підприємства є організація ефективної системи збуту, яка уможливило забезпечення необхідної конкурентоспроможності в умовах ринкової економіки